

Nacrt

Informacija  
o optimizaciji diplomatsko-konzularne mreže  
za period 2026-2029. godina

Decembar, 2025.

## Sadržaj

|                                                                                                                             |          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| <b>Uvod .....</b>                                                                                                           | <b>3</b> |
| <b>1. Političko-normativni okvir.....</b>                                                                                   | <b>3</b> |
| <b>2. Diplomatsko-konzularna mreža do 2026.....</b>                                                                         | <b>5</b> |
| <b>3. Diplomatsko - konzularna mreža po mjeri nove članice Evropske unije .....</b>                                         | <b>7</b> |
| 3.1. Osnovni kriterijumi za optimizaciju diplomatsko-konzularne mreže Crne Gore .                                           | 7        |
| 3.2. Završna etapa pregovora i pristupanje EU – prioriteti za period 2026 – 2029. ....                                      | 9        |
| 3.3. Uporedna praksa članica Evropske unije.....                                                                            | 9        |
| 3.4. Djelovanje i perspektiva DK mreže u državama članicama EU, s Crnom Gorom u njenim institucijama – nova dimenzija ..... | 15       |
| 3.4.1. Diplomatsko-konzularna mreža Crne Gore u članicama EU .....                                                          | 15       |
| 3.4.2. Zajednička vanjska i bezbjednosna politika - Južno susjedstvo EU .....                                               | 17       |
| 3.5. Ključni aspekti djelovanja i perspektiva DK mreže izvan područja EU – nove prilike                                     | 17       |
| 3.6. Nerezidentno predstavljanje – nova perspektiva za jačanje djelovanja MVP .....                                         | 20       |
| 3.7. Počasni konzuli – naprednom integracijom do promocije, investicija i trgovine                                          | 25       |

## Uvod

Priprema Informacije o optimizaciji diplomatsko-konzularne mreže za period 2026-2029. godine, dio je obaveza Ministarstva vanjskih poslova predviđenih Programom rada Vlade za 2025. godinu.

Povod da Ministarstvo predloži da se Informacija nađe na dnevnom redu za razmatranje i usvajanje na vladinim komisijama i sjednici Vlade, u IV kvartalu 2025. godine, našli smo u činjenici da, u uslovima ograničenih resursa, optimalna konfiguracija diplomatsko-konzularne mreže i njen efektivan i efikasan rad prevazilazi nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova. Informacijom o optimizaciji diplomatsko-konzularne mreže daje se osvrt na potreban broj i sjedište ambasada, misija i generalnih konzulata, kao i konzulata na čelu sa počasnim konzulima, od značaja za zastupanje interesa Crne Gore u inostranstvu u periodu od 2026-2029.

Program rada Vlade za 2025. godinu sadrži razmatranje niza politika čija će primjena posredno uključiti angažman diplomatsko-konzularne mreže. U tom smislu se, u prvom redu, ističu Strategija saradnje sa dijasporom-iseljenicima za period 2026-2029. godine, sa Akcionim planom za realizaciju strategije za 2026. godinu, kao i Izrada registra dijaspore Crne Gore.

To se posebno odnosi na činjenicu da će Crna Gora, u 2026. godini, započeti primjenu Strategije vanjske politike za period 2026-2029, kao prvog višegodišnjeg, sveobuhvatnog planskog dokumenta u ovom domenu. Strategiju vanjske politike pratiće i akcioni plan za njeno sprovođenje, kao i okvirni budžet, čime će biti obezbijeđena bolja koordinacija i usaglašavanje programskog, finansijskog i kadrovskog plana.

Rad diplomatsko-konzularne mreže će, neposredno i posredno, uticati na uspješnu primjenu usvojenih strategija, politika, planova i programa pa je njeno razmatranje opravdano i pravovremeno.

### 1. Političko-normativni okvir

Iako se formira, razvija i prilagođava radi djelovanja na međunarodnom planu, diplomatsko-konzularna mreža je, prije svega, odraz unutrašnjih društvenih i političkih težnji i interesa. Imajući u vidu relativno ubrzanu dinamiku promjena na unutrašnjem i vanjskom planu, uspostavljanje odgovarajuće „mješavine“ raspoloživih mehanizama i instituta predstavljanja u inostranstvu dobija na značaju. Tim prije što su, pored tradicionalnog pristupa iz, primjera radi, vremena pregovaranja Konvencije o diplomatskim odnosima, rast uticaja ne-državnih subjekata i tehnološki razvoj, znatno uticali na promjenu okruženja i sadržaja diplomatsko-konzularnog predstavljanja i poslovanja.

Usvajanjem Strategije vanjske politike za period 2026-2029, Crna Gora će imati zaokružen normativno-politički okvir za vođenje vanjske politike i vanjskih poslova. Tokom dvadeset godina



od obnove nezavisnosti, izvori za njihovu predvidljivost i relativno uspješnu primjenu su Ustav Crne Gore, Zakon o vanjskim poslovima, međunarodne konvencije koje obavezuju Crnu Goru i vladini programi. Uporedna praksa ukazuje na to da ovako postavljen, naš današnji političko-normativni okvir, uz sve njegove slabosti i izazove u primjeni, u potpunosti odgovara postizanju deklariranih vanjsko-političkih ciljeva.

Privrženost ravnopravnoj saradnji sa drugim narodima i državama i evropskim i evroatlantskim integracijama dio su polaznih osnova Ustava Crne Gore koje dominantno usmjeravaju djelovanje Crne Gore na međunarodnom planu. U širem, vrijednosnom smislu, sve ustavne odredbe inspirisane su i odražavaju trajnu i preovlađujuću težnju stanovništva i političkih predstavnika da se Crna Gora, u novoj fazi svog razvoja, na unutrašnjem i vanjskom planu, razvija i prepoznaje kao evropska država, ne samo geografski i kulturološki, već politički, ekonomski i bezbjednosno, kao neodvojivi dio evropskog integracionog procesa.

Član 100 Ustava, između ostalog, propisuje da Vlada vodi unutrašnju i vanjsku politiku Crne Gore. Bez obzira na promjenjivu organizacionu strukturu Vlade, odnosno disperziju nadležnosti, od obnove nezavisnosti, vanjskim se poslovima bavi zaseban resor kojem je, povremeno, dodavana i druga, srodna nadležnost - za evropske integracije.

Zakon o vanjskim poslovima je ključni normativni okvir za sagledavanje jaza između potreba i ograničenja u odnosu na diplomatsko-konzularnu mrežu, kao instrumenta vanjskih poslova. Zakon uređuje način vršenja vanjskih poslova, nadležnosti i organizaciju rada Ministarstva vanjskih poslova, uključujući osnivanje i rad diplomatskih i konzularnih predstavništava Crne Gore, diplomatska i konzularna zvanja i uslove i način njihovog sticanja, prava i dužnosti diplomata i drugih zaposlenih u Ministarstvu vanjskih poslova i diplomatsko-konzularnim predstavništvima.

Diplomatsko-konzularnu mrežu Crne Gore danas čine njena diplomatsko-konzularna predstavništva odnosno ambasade, stalne misije pri međunarodnim organizacijama, generalni konzulati, kancelarija diplomatskog predstavništva van njegovog sjedišta; nerezidentni ambasadori i počasni konzuli. Iako za to postoji zakonski osnov, konzulat, kulturno-informativni centar, informativni centar, privredno ili drugo predstavništvo nijesu, do danas, našli mjesta u okviru diplomatsko-konzularne mreže.

Crna Gora, kao strana ugovornica, primjenjuje Bečku konvenciju o diplomatskim odnosima i Bečku konvenciju o konzularnim odnosima.

Diplomatsko-konzularna mreža ostvaruje, neposredno i posredno, uzajamno dvosmjerni uticaj sa Prioritetima i ciljevima Vlade sadržanim u Srednjoročnom programu rada Vlade za period 2024-2027. godine (SPRV), kao i sa i Fiskalnom strategijom Crne Gore za period 2024-2027. godine.

U pogledu SPRV, ovo se posebno odnosi na Prvi prioritet – Crna Gora je država vladavine prava i kredibilna članica EU i NATO – i Cilj 1 – Dio Evrope, otvoreni ka svijetu.



Primjena navedenih politika iz domena vanjske politike u velikoj će mjeri biti oslonjena na diplomatsko-konzularnu mrežu i njenu sposobnost da, u svrsishodnoj i pravovremenoj interakciji sa relevantnim subjektima međunarodne politike, obezbijedi povoljne uslove za realizaciju Srednjoročnog plana rada Vlade 2024-2027.

Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024-2027. godine predviđa sredstva za Mjere u oblasti bilateralne i multilateralne saradnje za, između ostalog, unapređenje bilateralne i multilateralne saradnje, međunarodne ekonomske i kulturne saradnje, kao i zaključivanje međunarodnih ugovora, kroz jačanje mreže diplomatsko-konzularnih predstavništava. Fiskalna strategija predviđa otvaranje osam diplomatsko-konzularnih predstavništava u Evropi, Bliskom istoku, Aziji i Africi radi jačanja aktivnosti i vidljivosti Crne Gore na međunarodnom planu u cilju brže i efikasnije realizacije vanjskopolitičkih prioriteta i ostvarivanja političkih, ekonomskih i drugih interesa Crne Gore u globalnim okvirima. Efekti realizacije navedene mjere uključuju i zaštitu interesa i ugleda Crne Gore na međunarodnom planu, zaštitu i pomoć crnogorskim građanima koji žive i rade ili putuju izvan Crne Gore kao i podršku privrednim i drugim pravnim subjektima na međunarodnom nivou, u skladu sa Zakonom o vanjskim poslovima. Strategija predviđa da je Ministarstvo vanjskih poslova institucionalni nosilac navedenih aktivnosti, kao i ukupna izdvajanja za potrebe realizacije Mjere, u srednjem roku, u iznosu od EUR 2.67 mil.

## 2. Diplomatsko-konzularna mreža do 2026.

Neophodnost afirmacije punog međunarodno-pravnog subjektiviteta Crne Gore nametnula je potrebu za dinamičnim djelovanjem na planu vanjskih poslova i vanjske politike, uključujući korišćenjem svih raspoloživih instituta međunarodnog i domaćeg prava u odnosu na uspostavljanje prvih elemenata buduće diplomatsko-konzularne mreže Crne Gore. Tokom prve decenije nezavisnosti, mrežu čine ambasade, kao osnovni i sveobuhvatni oblik institucionalnog predstavljanja u inostranstvu; misije pri međunarodnim organizacijama; generalni konzulati, usmjereni na saradnju sa dijasporom, pružanje konzularnih usluga našim i stranim državljanima i podsticanje ekonomske saradnje; počasni konzuli, kao promoteri ekonomske, kulturne, naučne i dr. bilateralne saradnje i nerezidentni ambasadori.

Dvadeset godina od obnove nezavisnosti, diplomatsko-konzularnu mrežu Crne Gore čini ukupno 40 rezidentnih diplomatsko-konzularnih predstavništava (30 ambasada; 4 generalna konzulata i 6 misija pri međunarodnim organizacijama), upotpunjenu sa 60 konzulata na čijem su čelu počasni konzuli Crne Gore, u 48 država.

Uspostavljanje i razvoj diplomatsko-konzularne mreže nakon obnove nezavisnosti u potpunosti je bilo podređeno dostizanju Ustavom Crne Gore proklamovanih vrijednosti i težnji što je u domenu vanjske politike i međunarodnih odnosa i saradnje značilo: jačanje dobrosusjedskih odnosa i regionalne saradnje; obezbjeđivanje podrške za integrisanje Crne Gore u političke, ekonomske i bezbjednosne strukture na evropskom i evroatlantskom prostoru i podrška ekonomskom oporavku i razvoju države.



Imajući u vidu da su tada, kao i danas, u okviru političkih razmatranja o optimalnom konfigurisanju diplomatsko-konzularne mreže, važne konsideracije bile o aspektu održivosti finansijskih izdataka za njeno uspješno funkcionisanje, vrijedi napomenuti da se BDP per capita Crne Gore u prvim godinama uspostavljanja diplomatsko-konzularne mreže kretao od EUR 3 528 u 2006. godini do EUR 5 045 u 2010. godini. U istom periodu, isti indikator za, primjera radi, Estoniju se kreće od oko EUR 9 700 do 10 300, za Sloveniju od oko EUR 15 500 do 17 500.

| Ambasade Crne Gore od 2006. do 2016. |                         |                     |
|--------------------------------------|-------------------------|---------------------|
| 1. Slovenija (2006)                  | 2. SAD (2006)           | 3. BiH (2006)       |
| 4. Italija (2006)                    | 5. S. Makedonija (2006) | 6. Srbija (2007)    |
| 7. UK (2007)                         | 8. Sveta Stolica (2007) | 9. Francuska (2007) |
| 10. Austrija (2007)                  | 11. Rusija (2007)       | 12. Njemačka (2007) |
| 13. Hrvatska (2007)                  | 14. Mađarska (2008)     | 15. Belgija (2008)  |
| 16. Švajcarska (2008)                | 17. Albanija (2009)     | 18. Grčka (2009)    |
| 19. Kina (2009)                      | 20. Turska (2010)       | 21. UAE (2010)      |
| 22. Poljska (2010)                   | 23. Rumunija (2013)     | 24. Kosovo (2013)   |
| 25. Bugarska (2013)                  | 26. Argentina (2014)    | 27. Ukrajina (2016) |

Diplomatsko-konzularnu mrežu tokom prve decenije kompletiraju 6 misija (UN Njujork, UN Ženeva, Savjet Evrope, OEBS, EU i NATO) i generalni konzulati u Njujorku, Frankfurtu, Sremskim Karlovcima i Minhenu.

Evidentno je da je u prvoj deceniji od obnove nezavisnosti racionalno pristupljeno uspostavljanju diplomatsko-konzularne mreže koja će, u našem tadašnjem okruženju, neodređenih geopolitičkih afiniteta i stremljenja, Crnoj Gori omogućiti da trasira svoj put prema evropskim i evroatlantskim integracijama. Činjenica da su sva diplomatsko-konzularna predstavništva iz tog perioda, izuzev Generalnog konzulata u Minhenu, i danas aktivna, pruža važan temelj za jačanje i nadgradnju državnih kapaciteta u domenima vanjskih poslova, politike, promocije i brendiranja Crne Gore kao vjerodostojnog i poželjnog saveznika i partnera. Pristupanjem NATO savezu u 2017. godini, ostvaren je prvi od ključnih ciljeva vanjske politike i, posredno, opravdano inicijalno ulaganje ograničenih resursa u uspostavljanje diplomatsko-konzularne mreže Crne Gore.

Pristupanjem Crne Gore NATO savezu stvoreni su uslovi da sva pažnja i aktivnosti unutrašnje i vanjske politike budu usmjereni na preostale reforme neophodne za ubrzano kretanje ka punopravnom članstvu u EU. Sa bezbjednosnom garancijom najmoćnijeg odbrambenog saveza na svijetu, ekonomskim rastom pomognutim prilivom stranih investicija i snažnim rastom turističke privrede, naša je vanjska politika jačala proklamovane ciljeve društveno-političke tranzicije.

U ovom periodu, Ministarstvo vanjskih poslova je započelo osavremenjivanje poslovanja, uvođenjem VIS sistema za obradu zahtjeva za izdavanje viza u diplomatsko-konzularnim



predstavništvima i digitalno-informatičkog sistema za upravljanje i izvještavanje o finansijskom i imovinskom poslovanju DK predstavništava.

Nakon što je u prvoj deceniji od obnove nezavisnosti akcenat stavljen na uspostavljanje DK mreže i elementarnih uslova za njeno funkcionisanje, od 2017, pretežno se radilo na njenoj konsolidaciji i unapređenju radnih procesa.

|                    |                       |                   |
|--------------------|-----------------------|-------------------|
| 28. Španija (2017) | 29. Nizozemska (2023) | 30. Danska (2025) |
|--------------------|-----------------------|-------------------|

Otvaranjem tri ambasade u članicama EU, dodatno je unaprijeđeno predstavljanje na linijama ključnog vanjsko-političkog prioriteta Crne Gore. Generalni konzulat u Istanbulu, otvoren 2019. godine, omogućio je blisku saradnju sa iseljeničkom zajednicom i jačanje ekonomskih odnosa sa Turskom.

| Ostala rezidentna diplomatsko-konzularna predstavništva Crne Gore u 2025. godini |                                 |                   |
|----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-------------------|
| Misija pri međunarodnoj organizaciji                                             | 31. Evropska unija              | 32. Savjet Evrope |
|                                                                                  | 33. NATO                        | 34. UN Njujork    |
|                                                                                  | 35. UN Ženeva                   | 36. OEBS          |
| Generalni konzulat                                                               | 37. Frankfurt                   | 38. Istanbul      |
|                                                                                  | 39. S. Karlovci                 | 40. Njujork       |
|                                                                                  | 41. Baku                        |                   |
| Kancelarija Ambasade u Turskoj                                                   |                                 |                   |
| Počasni konzulat                                                                 | 60 počasnih konzula u 48 država |                   |

### 3. Diplomatsko - konzularna mreža po mjeri nove članice Evropske unije

Imajući u vidu da je diplomatsko-konzularna mreža Crne Gore od obnove nezavisnosti formatirana da bude u funkciji pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, ona i danas, s aspekta njene političko-geografske distribucije, u najvećoj mjeri odgovara postizanju tog cilja. Očekivano ostvarenje ovog cilja donosi neophodnost razmatranja usklađenosti konfiguracije i kapaciteta postojeće diplomatsko-konzularne mreže sa novim, post-pristupnim obavezama i prilikama. Ulazak Crne Gore u institucije EU i procese razmatranja, usvajanja i implementacije politika donijeće potrebu koordinacije evropskih poslova na državnom nivou koju, tipično, vrše resori za vanjske i evropske poslove, neposredno, odnosno putem diplomatskih predstavništava. Zato će, pravovremeni početak zatvaranja jaza između današnjih sposobnosti i sutrašnjih obaveza odrediti i, manju ili veću uspješnost prvih godina članstva Crne Gore u Evropskoj uniji.

#### 3.1. Osnovni kriterijumi za optimizaciju diplomatsko-konzularne mreže Crne Gore

Konzistentnost vanjskopolitičkih pozicija i prioriteta Crne Gore i rezultirajući status vodeće kandidatkinje za članstvo u Evropskoj uniji, odredili su i političko-geografsku distribuciju i konfiguraciju njene današnje diplomatsko-konzularne mreže. S druge strane, stvaranje povoljnih političkih, bezbjednosnih i ekonomskih uslova za realizaciju neophodnih reformi na unutrašnjem planu ne odvija se u vakumu i u kontinuitetu je podložno promjenjivim pozitivnim i negativnim



impulsima iz bližeg, daljeg i globalnog okruženja. Kriterijumi za optimizaciju diplomatsko-konzularne mreže su tu da omoguće da, u uslovima ograničenih resursa, pozitivni uticaji međunarodnih interakcija budu izraženi i trajni, a da negativni uticaji postaju marginalni i kratkoročni.

Politički kriterijum podrazumijeva i odražava visok stepen podudarnosti društveno-političkih i institucionalnih sistema, često povezanih sličnim istorijskim razvojem i iskustvom kao i ambicijama i težnjama za budućnost. Ispunjen politički kriterijum ukazuje na to da će u određenom međunarodnom ili međudržavnom odnosu biti ostvaren pozitivan i svestran uticaj (uključujući elemente nauke, obrazovanja, kulture, bezbjednosti, javne percepcije) u relativno kratkom roku i sa dugotrajnim dejstvom. Samim tim, resursi opredijeljeni za uspostavljanje i održavanje politički naprednih odnosa, uključujući diplomatsko-konzularno predstavljanje, višestruko su opravdani dugoročnim efektima koji se ne mogu uvijek kvantifikovati kroz pokazatelje o trgovinskoj razmjeni, turističkom prometu, iznosu direktnih investicija ili broju konzularnih usluga. Svako diplomatsko-konzularno predstavništvo Crne Gore u neposrednom i širem susjedstvu, kao i ona u državama članicama EU i NATO saveza, postojeće ili planirano, zadovoljava politički kriterijum za funkcionisanje i uspostavljanje, bez izuzetka.

Iako se posredno odnosi na ostvarivanje određenih političkih ciljeva, ekonomski kriterijum za uspostavljanje diplomatsko-konzularnog predstavništva dominantno je vezan za potencijal unapređenja ekonomskih prilika u Crnoj Gori. Specifičnosti privredne strukture oslonjene na uslužne djelatnosti, neophodnost privlačenja stranih direktnih investicija, neophodnost finansiranja i izgradnje saobraćajne, energetske, telekomunikacione, komunalne i druge infrastrukture, te diverzifikacije privrede, nameću potrebu za pozicioniranje Crne Gore kao poželjne destinacije i vjerodostojnog partnera, kako za vlasnike malih i srednjih preduzeća, tako i za institucionalne i individualne vlasnike kapitala. Za razliku od političkog, opravdanost ekonomskog kriterijuma prilikom uspostavljanja diplomatsko-konzularnog predstavništva moguće je pratiti kroz podatke zvanične statistike o turističkom prometu, prilivu investicija, spoljnoj trgovini, saobraćajnim tokovima i drugim indikatorima privredne aktivnosti vezanim za određeno tržište ili destinaciju. Uspostavljena i planirana diplomatsko-konzularna predstavništva Crne Gore na Bliskom istoku, južnoj i istočnoj Aziji, kao i ona na području Južnog susjedstva EU, dominantno su motivisana ekonomskim kriterijumom.

Kriterijum značajne zastupljenosti iseljeničke zajednice porijeklom iz Crne Gore neizostavan je dio razmatranja prilikom planiranja diplomatsko-konzularne mreže, kako u pogledu dostupnosti predstavništva, tako i u pogledu njegove kadrovske i tehničke opremljenosti. Generalni konzulati Crne Gore u Frankfurtu, Istanbulu, Njujorku i Sremskim Karlovcima, kao i sve ambasade u susjednim državama, kao i one u Argentini, Danskoj, Belgiji, Italiji, Francuskoj i Ujedinjeno Kraljevstvo značajan dio svojih aktivnosti posvećuju radu sa iseljeničkom zajednicom, kroz pružanje konzularnih usluga i učešćem u kulturnim i obrazovnim projektima iseljeničkih zajednica.



Pored navedenih, prilikom razmatranja oportuniti za uspostavljanje diplomatsko-konzularnog predstavništva uzimaju se u obzir i potrebe zastupanja interesa Crne Gore u multilateralnim organizacijama i dostupnost za pružanje konzularnih usluga crnogorskim i stranim državljanima.

Iako se navedeni kriterijumi u realnosti uzajamno prožimaju ostvarujući višestruke međusobne uticaje, njihovo jasno prepoznavanje doprinosi odmjerenom planiranju i održivim odlukama o optimizaciji diplomatsko-konzularne mreže.

### 3.2. Završna etapa pregovora i pristupanje EU – prioriteti za period 2026 – 2029.

Jačanje političkog dijaloga i bilateralne saradnje sa državama članicama EU obezbjeđuje nesmetanu dinamiku procesa zatvaranja pregovaračkih poglavlja. Čak i kada određena pitanja formalno nijesu dio završnih mjerila, njihovo uključivanje u poruke značajno doprinosi jačanju kredibiliteta procesa i jasno šalje poruku da Crna Gora dosljedno teži jačanju saradnje i evropskih vrijednosti. Komunikaciona strategija i stalna aktivnost posebno će dobiti na važnosti kako se bude privodio kraju proces pregovora o članstvu, a u susret postupcima za ratifikaciju Ugovora o pridruživanju Crne Gore Evropskoj uniji. Ovakav koordinirani i posvećeni pristup trebalo bi da rezultira osnaživanjem političkog dijaloga sa članicama Evropske unije, ali i da osigura neophodne pretpostavke za konsolidovanje kapaciteta neophodnih za finalizaciju integracionog puta. Jačanje podrške javnog mnjenja u državama članicama Evropske unije kroz komunikaciju sa međunarodnom javnošću potrebno je usmjeriti ne samo ka svim nivoima odlučivanja u državama članicama Evropske unije, nego i prema drugim relevantnim akterima u društvu. Pored opštih poruka koje važe za sve zemlje članice, neophodno je da se formulišu jasne, ciljane i aktuelne poruke koje bi bile koncipirane za pojedine države članice Evropske unije, a koje bi uzimale u obzir odnos konkretne države i njenih građana prema politici proširenja u aktuelnom geopolitičkom kontekstu, kao i prema Crnoj Gori kao vodećem kandidatu i prvoj narednoj članici Evropske unije.

### 3.3. Uporedna praksa članica Evropske unije

Bez obzira na manje ili više različite društvene, istorijske, ekonomske i druge kontekste, primjeri Estonije, Slovenije i Irske u optimizaciji diplomatsko-konzularne mreže, u vremenu i prostoru, mogu da pruže indikativne upute, ukažu na različite pristupe i moguće trendove od značaja za optimizaciju diplomatsko-konzularne mreže Crne Gore. Radi uporedivosti i simplifikacije, osvrt je baziran na ambasadi, kao sveobuhvatnom segmentu institucionalnog predstavljanja države u inostranstvu.

**Estonija** je obnovila nezavisnost 1991. proglašivši članstvo u EU i NATO savezu prioritetima unutrašnje i vanjske politike. Baltička država sjeverne Evrope, sa populacijom od oko 1,3 miliona stanovnika i BDP-om per capita od EUR 28 818 (2024), pristupila je Evropskoj uniji 1. maja 2004. Dio je Šengen zone od 2007. i Euro zone od 2011. Članica je NATO saveza od 2004. Dvije godine uoči pristupanja EU, Estonija je imala BDP per capita od oko EUR 6 000. Estonija je prije pristupanja EU, imala ambasade u svim članicama EU, izuzev Luksemburga.



| Ambasade Estonije u članicama EU, prije pristupanja u EU |                     |                    |
|----------------------------------------------------------|---------------------|--------------------|
| 1. Danska (1991)                                         | 2. Francuska (1991) | 3. Njemačka (1991) |
| 4. Švedska (1992)                                        | 5. Austrija (1992)  | 6. Finska (1992)   |
| 7. Belgija (1993)                                        | 8. UK (1993)        | 9. Italija (1996)  |
| 10. Nizozemska (1997)                                    | 11. Irska (1997)    | 12. Grčka (1997)   |
| 13. Portugal (1997)                                      | 14. Španija (1997)  |                    |

| Ambasade Estonije izvan EU, prije pristupanja u EU |                      |                     |
|----------------------------------------------------|----------------------|---------------------|
| 15. Letonija (1992)                                | 16. Litvanija (1992) | 17. Rusija (1992)   |
| 18. SAD (1992)                                     | 19. Ukrajina (1993)  | 20. Norveška (1994) |
| 21. Poljska (1995)                                 | 22. Japan (1996)     | 23. Kina (1997)     |
| 24. Češka (1998)                                   | 25. Mađarska (1999)  | 26. Turska (2001)   |

Političko-geografska distribucija estonskih ambasada tokom 13 godina od obnove nezavisnosti do pristupanja u EU ne ostavlja prostora za dilemu u odnosu na dominaciju pristupanja u evropske i evroatlantske strukture. Od 26 ambasada, uoči pristupanja, svega 4 (Rusija, Japan, Kina i Ukrajina) ne djeluju u državi neposredno relevantnoj za jedan ili oba procesa. Iz perspektive države koja je danas, na globalnom planu prepoznata po uspješnom razvoju i primjeni informatičkih tehnologija, relativno rano otvaranje ambasade u Japanu može da ukaže na dugoročno pozitivne efekte pravovremenog institucionalnog uspostavljanja ekonomskih partnerstava.

Na racionalan, real-politički odnos Estonije u pretpristupnom periodu, ukazuje i to što su izvan značajnijeg domašaja diplomatsko-konzularne mreže ostale Afrika, Južna Amerika, Centralna i jugoistočna Azija i Australija.

| Nakon pristupanja u EU, Estonija otvara ambasade u: |                       |                        |
|-----------------------------------------------------|-----------------------|------------------------|
| 27. Gruziji (2006)                                  | 28. Izraelu (2009)    | 29. Bjelorusiji (2009) |
| 30. Egiptu (2010)                                   | 31. Kazahstanu (2011) | 32. Indiji (2013)      |
| 33. Kanadi (2013)                                   | 34. Rumuniji (2015)   | 35. Australiji (2015)  |
| 36. UAE (2019)                                      | 37. Singapuru (2021)  | 38. R. Koreji (2023)   |

Tek nakon pristupanja u EU i NATO savez, Estonija jača svoje institucionalno prisustvo na prostoru jugoistočne Evrope gdje, pored postojeće ambasade u Turskoj, uspostavlja i ambasadu u Rumuniji. Iako je MVP Estonije, početkom 2010-ih, razmatralo i otvaranje DK predstavništva na zapadnom Balkanu, čini se da su ekonomski interesi odnijeli prevagu u odnosu na šire, političke konsideracije. Ambasade u Gruziji, Bjelorusiji i Kazahstanu ukazuju na to da, sa članstvom u EU, pored državnih interesa za jačanje političke, ekonomske, kulturne i druge saradnje, rastu očekivanja za aktivan doprinos Zajedničkoj vanjskoj i bezbjednosnoj politici EU.



Estonsku diplomatsko-konzularnu mrežu danas kompletira čak 187 počasnih konzula, u 83 države. Njihova se uloga prvenstveno odnosi na povećanje vidljivosti Estonije, jačanje ekonomskih i kulturnih veza, te saradnje na planu obrazovanja. Pored navedenog, pružaju konzularne usluge i pomoć estonskim državljanima u inostranstvu. Nijesu plaćeni za vršenje ove funkcije.

Reputacija izuzetno digitalizovane državne uprave i njenih usluga u velikoj se mjeri odnosi i na funkcionisanje diplomatsko-konzularnih predstavništava.

Svaka estonska ambasada ima poseban web portal, na estonskom i engleskom jeziku, sa informacijama podijeljenim u standardizovane sekcije: „Consular Information“; „Bilateral Relations“; „Embassy and Contacts“ i „Discover Estonia“. Sekcija „Discover Estonia“ sadrži standardizovane pod-sekcije: „Visit Estonia“; „Work in Estonia“; „Study in Estonia“; „Business in Estonia“; „Invest in Estonia“; „Research in Estonia“ i „Estonian Culinary Route“. Sajтови ambasada u Italiji, Kini, Njemačkoj, Japanu, Kazahstanu, Turskoj, Francuskoj, Portugalu, Poljskoj i Španiji veći dio informacija objavljuju i na jeziku države prijema.

Pored informativnog domena, digitalizacija je posebno zastupljena u pružanju konzularnih usluga estonskim i stranim državljanima u inostranstvu. Usluge uključuju: elektronsku registraciju kratkotrajnog boravka u inostranstvu radi turizma ili poslovno, a u cilju pružanja podrške u slučaju krizne situacije (portal MVP „Putuj mudro“); centralizovano elektronsko zakazivanje termina za konzularnu uslugu e-calendar; elektronsku obaveznu registraciju boravišta u inostranstvu za estonske državljane; elektronsko podnošenje zahtjeva za dokumenata iz matičnih registara bez posredovanja DKP-a; elektronsko podnošenje zahtjeva za pasoš i ličnu kartu, uz posredovanje DKP-a; bezgotovinsko plaćanje konzularnih usluga i dr.

U okviru mjera optimizacije diplomatsko-konzularne mreže, MVP Estonije je 2024. zatvorilo jedina dva generalna konzulata u SAD – u Njujorku i San Francisku, uprkos apelima dijaspore i poslovne zajednice da se odluka izmijeni. Iz Ministarstva je, tim povodom, saopšteno da se prilikom razmatranja mjera za racionalizaciju pošlo od principa da se moraju obezbijediti uslovi za uspješno ostvarivanje ključnih zadataka Ministarstva, uključujući aktivnu vanjsku politiku. Istaknuto je da ekonomska diplomatija i podrška kompanijama na međunarodnim tržištima ostaje glavni pravac Ministarstva, a da se planira širenje mreže počasnih konzula koji će pružati konzularne usluge estonskim državljanima. O stalnim nastojanjima Estonije da optimizuje diplomatsko-konzularnu mrežu govori činjenica da je Ambasada Estonije u Mađarskoj bila zatvorena u 2014. i ponovno otvorena u 2018.

| Zatvorena diplomatsko-konzularna predstavništva Estonije |                      |
|----------------------------------------------------------|----------------------|
| 1. Generalni konzulat u Njujorku, SAD                    | 2024 (otvoren 1991)  |
| 2. Generalni konzulat u San Francisku, SAD               | 2024 (otvoren 2019)  |
| 3. Ambasada u Brazilu                                    | 2017 (otvorena 2014) |
| 4. Generalni konzulat u Šangaju, Kina                    | 2016 (otvoren 2010)  |



U pojedinim ambasadama – Vašington, Seul - funkcioniše Estonian Business Hub za promociju i uspostavljanje poslovnih veza. Finansiran je iz evropskog NextGenerationFund.

**Slovenija** je proglasila nezavisnost 1991. označivši članstvo u EU i NATO savezu prioritetima unutrašnje i vanjske politike. Jadranska i alpska država srednje Evrope, sa populacijom od oko 2,1 miliona stanovnika i BDP-om per capita od EUR 30 158 (2023), pristupila je Evropskoj uniji 1. maja 2004. Dio je Šengen zone i Euro zone od 2007. Članica je NATO saveza od 2004. Godinu-dvije uoči pristupanja EU, Slovenija je imala GDP per capita od oko EUR 13 000. Slovenija je prije pristupanja EU, imala ambasade u 10 od 15 EU članica.

#### Ambasade Slovenije u članicama EU, prije pristupanja u EU

|                       |                     |                    |
|-----------------------|---------------------|--------------------|
| 1. Austrija (1992)    | 2. Francuska (1992) | 3. Italija (1992)  |
| 4. Belgija (1992)     | 5. UK (1992)        | 6. Njemačka (1992) |
| 7. Grčka (1993)       | 8. Španija (1993)   | 9. Danska (1999)   |
| 10. Nizozemska (2000) |                     |                    |

#### Ambasade Slovenije izvan EU, prije pristupanja u EU

|                        |                          |                           |
|------------------------|--------------------------|---------------------------|
| 11. Sv. Stolica (1992) | 12. Rusija (1992)        | 13. Mađarska (1992)       |
| 14. Švajcarska (1992)  | 15. S. Makedonija (1992) | 16. Poljska (1992)        |
| 17. SAD (1992)         | 18. Hrvatska (1992)      | 19. Češka (1993)          |
| 20. Kanada (1993)      | 21. Egipat (1993)        | 22. Kina (1993)           |
| 23. Australija (1993)  | 24. Iran (1993)          | 25. Japan (1993)          |
| 26. Argentina (1994)   | 27. Izrael (1994)        | 28. BiH (1996)            |
| 29. Turska (1996)      | 30. Slovačka (1997)      | 31. SR Jugoslavija (2001) |
| 32. Indija (2002)      | 33. Ukrajina (2004)      |                           |

#### Ambasade Slovenije otvorene nakon pristupanja u EU

|                      |                     |                     |
|----------------------|---------------------|---------------------|
| 34. Crna Gora (2006) | 35. Rumunija (2007) | 36. Kosovo (2008)   |
| 37. Irska (2009)     | 38. Albanija (2010) | 39. Brazil (2010)   |
| 40. Bugarska (2018)  | 41. UAE (2018)      | 42. Letonija (2022) |
| 43. R. Koreja (2022) | 44. Etiopija (2024) | 45. Alžir (2024)    |
| 46. Filipini (2025)  |                     |                     |

Sve navedene ambasade aktivne su u 2025. Usljed svjetske finansijske krize 2008. i povezane višegodišnje politike fiskalne konsolidacije, Slovenija je zatvorila više diplomatsko-konzularnih predstavništava, privremeno (Irska, Iran) ili trajno (Švedska, Portugal, Finska). Nakon pristupanja u EU, diplomatsko-konzularno predstavljanje je fokusirano na jugoistočnu Evropu

(+5 ambasada), uz jačanje prisustva u Africi (+2) i prvu ambasadu u jugoistočnoj Aziji - na Filipinima.

U nordijsko-baltičkoj Evropi Slovenija danas ima dvije ambasade - u Danskoj, iz koje nerezidentno pokriva Švedsku, Norvešku, Island i Finsku, i - Letoniji, iz koje nerezidentno pokriva Estoniju i Litvaniju. Ambasada Slovenije u Egiptu nerezidentno pokriva Jordan, Oman, Saudijsku Arabiju, Južnoafričku Republiku i Arapsku ligu. Ambasada u Italiji, pored Malte i San Marina, nerezidentno pokriva i Tunis. Ambasada u Francuskoj nerezidentno pokriva Monako i Maroko. Ambasada u Turskoj nerezidentno pokriva Azerbejdžan, Irak i Liban.

Slovenačku diplomatsko-konzularnu mrežu danas kompletiraju i: 7 stalnih misija (EU, OECD, UN NY, OEBS, SE, UN GE i NATO); 7 generalnih/konzulata (Klivilend, SAD; Klagenfurt, Austrija; Milano i Trst, Italija; Minhén, Njemačka; Sengotard, Mađarska i Šangaj, Kina) i Kancelarija Republike Slovenije u Palestini, Ramala. Slovenija ima 101 počasnih konzula u 58 država. Nijesu plaćeni za vršenje ove funkcije.

Imajući u vidu relativno slabu zastupljenost crnogorskih DK predstavništava u zoni Bliski istok/južni Mediteran/sjeverna Afrika, za Crnu Goru, kao mediteransku državu, može biti uputna slovenačka kombinacija rezidentnog i nerezidentnog pokrivanja.

Svaka slovenačka ambasada ima web portal, na slovenačkom i engleskom jeziku, sa informacijama podijeljenim u standardizovane sekcije: „News“; „Bilateral Relations“; „Consular Information“; „Visa Information“ i „About the Embassy“. Sajtovi sadrže i brojne linkove sa dopadljivo dizajniranim banerima prema informacijama na slovenačkom i engleskom jeziku iz domena aktuelne vanjske politike (UN Security Council Membership; Slovenian Presidency of MED9; Bled Strategic Forum; Slovenia – Aid and Partnerships); turističke promocije (I feel sLOVEnia); slovenačke kulture (Culture.si) i dr. Sajtovi ambasada u Njemačkoj, Ukrajini, Francuskoj, Italiji, Srbiji, Japanu, Poljskoj i Argentini veći dio informacija objavljuju i na jeziku države prijema.

**Irska** je članica Evropske unije od 1. januara 1973. godine i Euro zone od 1999. godine. Svojevoljno je pregovarala sa EU o uslovima da ostane izvan Šengen zone. Ostrvska država zapadne Evrope, sa populacijom od oko 5,3 miliona stanovnika, i dijasporom od oko 70 miliona, Irska je na drugom mjestu u EU po visini BDP-a per capita koji iznosi oko EUR 79 300 (2024). Saradnju sa NATO savezom ostvaruje kroz Partnerstvo za mir, čiji je dio od 1999. godine. Tradicionalno vodi politiku vojne neutralnosti, aktivno učestvujući u vojnim mirovnim misijama pod okriljem Zajedničke bezbjednosne i odbrambene politike EU i mirovnim i humanitarnim misijama pod okriljem UN.

Diplomatsko-konzularnu mrežu Irske danas čini 77 ambasada, 6 stalnih misija pri međunarodnim organizacijama, 23 generalna konzulata, diplomatska kancelarija u Palestini i 63 počasnih konzula. Irska ima ambasadu u svakoj od država članica EU.



Vlada Irske usvojila je 2018. godine strategiju optimizacije i širenja Irske diplomatsko-konzularne mreže - „Globalna Irska do 2025.“. Dva su ključna razloga da je Vlada Irske suočena sa prilikom i neophodnošću da, tih godina, razmatra ovu temu - oporavak državnih javnih finansija nakon svjetske finansijske krize 2008. godine i, izlazak UK iz EU kao rezultat konsultativnog referenduma održanog juna 2016. godine. Pored navedenih razloga, prepoznata su kretanja i trendovi povezani sa tehnološkom transformacijom na svjetskom planu, rastućim geopolitičkim i ekonomskim uticajem istočnih i južnih subjekata međunarodnih političkih i ekonomskih odnosa i sve izraženija promjenjivost i neizvjesnost pravila svjetske trgovine.

| „Globalna Irska 2025“ – otvorena diplomatsko-konzularna predstavništva (2018-2025) |               |              |                    |                |            |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------------|--------------|--------------------|----------------|------------|
|                                                                                    | Ambasada      |              | Generalni konzulat |                |            |
| Evropa                                                                             | 1. Ukrajina   | 2. BiH       | 3. Frankfurt       | 4. Kardif      | 5. Minhen  |
|                                                                                    | 6. Srbija     | 7. Moldavija | 8. Mančester       | 9. Milano      | 10. Lijon  |
|                                                                                    |               |              | 11. Malaga         |                |            |
| Južno susjedstvo EU                                                                | 12. Jordan    | 13. Maroko   |                    |                |            |
| B.istok i južna Azija                                                              | 14. Iran      | 15. Pakistan | 16. Mombaj         |                |            |
| Amerike                                                                            | 17. Kolumbija | 18. Čile     | 19. Vankuver       | 20. L. Anđeles | 21. Majami |
|                                                                                    |               |              | 22. Toronto        |                |            |
| Jugoistočna Azija/Okeanija                                                         | 23. N. Zeland | 24. Filipini | 25. Melburn        |                |            |
| Podsaharska Afrika                                                                 | 26. Liberija  | 27. Senegal  |                    |                |            |

Svojevrсна produžena ruka irske diplomatije u svijetu su njena razgranata privredna predstavništva u stotinjak država. *Enterprise Ireland*, investiciono-razvojna banka ima predstavništva u 40 gradova Evrope, Azije, Afrike, Amerika i Okeanije. *Industrial Development Agency* (IDA Ireland) je irska agencija za privlačenje stranih investicija, osnovana 1949. godine. *Tourism Ireland* je državna agencija s mandatom da promoviše irsko ostrvo kao turističku destinaciju u inostranstvu, a njeno je formiranje dio „šest područja saradnje“ Sporazuma iz Belfasta, potpisanog 1998. godine. *Bord Bia – Irish Food Board* je privredna komora proizvođača hrane s mandatom da promoviše ovaj privredni sektor u svijetu.

U odnosu na fizičku lokaciju ovih predstavništava, ona po pravilu dijele prostor, a u odnosu na procjenu potencijala na određenom tržištu, jedna ili više agencija dijeli prostor sa diplomatsko-konzularnim predstavništvom ili sekondira svoje predstavnike u diplomatsko-konzularnu mrežu.

| Predstavništva državnih specijalizovanih agencija Irske u 2025. |            |                |             |               |             |
|-----------------------------------------------------------------|------------|----------------|-------------|---------------|-------------|
| Enterprise Ireland                                              | 1. Lijon   | 2. London      | 3. Milano   | 4. Mančester  | 5. Stokholm |
|                                                                 | 6. Pariz   | 7. Amsterdam   | 8. Brisel   | 9. Prag       | 10. Madrid  |
|                                                                 | 11. Minhen | 12. Kopenhagen | 13. Glazgov | 14. Dizeldorf | 15. Varšava |



|                 |               |               |               |               |              |
|-----------------|---------------|---------------|---------------|---------------|--------------|
|                 | 16. Kejptaun  | 17. Dubai     | 18. Rijad     | 19. Mombaj    | 20. Sajgon   |
|                 | 21. Singapur  | 22. Seul      | 23. Peking    | 24. Šangaj    | 25. H. Kong  |
|                 | 26. Sidnej    | 27. K. Lumpur | 28. Melburn   | 29. Tokijo    | 30. Atlanta  |
|                 | 31. L Anđeles | 32. Njujork   | 33. S Franc.  | 34. Montreal  | 35. S Paolo  |
|                 | 36. Boston    | 37. Toronto   | 38. Sijetl    | 39. Čikago    | 40. Ostin    |
| IDA Ireland     | 41. Pariz     | 42. Frankfurt | 43. London    | 44. Abu Dabi  | 45. Atlanta  |
|                 | 46. Ostin     | 47. Boston    | 48. Njujork   | 49. Palo Alto | 50. Čikago   |
|                 | 51. Sijetl    | 52. Irvin     | 53. Toronto   | 54. S Paolo   | 55. Sidnej   |
|                 | 56. Peking    | 57. Šangaj    | 58. Šenzen    | 59. Mombaj    | 60. Tokijo   |
|                 | 61. Seul      | 62. Singapur  | 63. Johanes.  |               |              |
| Tourism Ireland | 64. Sidnej    | 65. London    | 66. Pariz     | 67. Frankfurt | 68. Madrid   |
|                 | 69. Milano    | 70. Amsterdam | 71. Brisel    | 72. Kopenhag. | 73. Toronto  |
|                 | 74. Njujork   |               |               |               |              |
| Bord BIA        | 75. Šangaj    | 76. Pariz     | 77. Dizeldorf | 78. Milano    | 79. Tokijo   |
|                 | 80. Amsterd.  | 81. Varšava   | 82. Singapur  | 83. Madrid    | 84. Stokholm |
|                 | 85. London    | 86. Dubai     | 87. Njujork   | 88. Lagos     |              |

Koncept objedinjenog diplomatsko-konzularnog, privrednog i kulturnog predstavljanja „Irska kuća“, odnosno „Team Ireland“, do sada je primijenjen u Tokiju (2025), Njujorku (2025), Čikagu (2025), Šangaju (2023), Singapuru (2011) i na petnaest drugih lokacija. Tipično, u okviru „Irske kuće“ funkcionirše diplomatsko-konzularno predstavništvo i jedna ili više specijalizovanih državnih agencija.

### 3.4. Djelovanje i perspektiva DK mreže u državama članicama EU, s Crnom Gorom u njenim institucijama – nova dimenzija

#### 3.4.1. Diplomatsko-konzularna mreža Crne Gore u članicama EU

Sa petnaest ambasada, jednim generalnim konzulatom i počasnim konzulima lociranim u članicama Evropske unije, diplomatsko-konzularna mreža Crne Gore danas, u najvećoj mjeri odražava političko-diplomatske prioritete državne vanjske politike.

U osam država nordijsko-baltičkog regiona, pored postojeće ambasade u Danskoj, do 2029. godine je planirano otvaranje još jedne ambasade. Sa dvije ambasade i nerezidentnim predstavljanjem u regionu čijih je šest država u EU i svih osam u NATO savezu, Crna Gora bi imala kontinuirano, politički opravdano i finansijski racionalno predstavljanje u sjevernoj Evropi.

Imajući u vidu značajan potencijal baltičko-nordijskog tržišta za turističku privredu Crne Gore, otvaranjem diplomatsko-konzularnog predstavništva u **Estoniji**, do 2029, Crna Gora bi dugoročno obezbijedila odgovarajući nivo predstavljanja u sjevernoj Evropi. Litvanija, Letonija i Estonija u kontinuitetu iskazuju razumijevanje i podršku Crnoj Gori za njeno što skorije pristupanje Evropskoj uniji. Kvalitet uspostavljenog političkog dijaloga ukazuje na otvorenost za uspostavljanje saradnje u znatno širem obimu sektora od postojećeg. Jačanjem rezidentnog prisustva, stvorili bi se preduslovi da se zainteresovani subjekti iz javnog i privatnog sektora podstaknu i podrže u pravcu konkretizacije projekata u domenu saradnje malih i srednjih



preduzeća, obrazovanja i kulture, na državnom i lokalnom nivou. Biskost vanjskopolitičkih pozicija upućuje na prilike za unapređenje saradnje u evropskim, evroatlantskim i globalnim multilateralnim organizacijama i forumima.

Odlukama Vlade o otvaranju ambasada u Slovačkoj i Češkoj, Crna Gora će imati rezidentno predstavljanje u svakoj od srednjeevropskih država.

Crna Gora i **Slovačka** održavaju bliske odnose, zasnovane na istorijskim i kulturološkim vezama. Politički dijalog je intenzivan, kako na najvišem, tako i na radnom nivou, što predstavlja potvrdu izuzetnog međusobnog partnerstva. Slovačka snažno i u kontinuitetu podržava evropsku integraciju Crne Gore, kako na političkom tako i na ekspertskom nivou, uključujući i kroz djelovanje u okviru „Grupe prijatelja Zapadnog Balkana“. Rezidentni DKP bi otvorio mogućnost za aktivno animiranje slovačkih privrednika, ali i osnaživanje komunikacije sa Slovačkom agencijom za razvoj investicija i trgovine.

Politički odnosi Crne Gore i **Češke** se baziraju na principima otvorenosti, saradnje u mnogim oblastima i međusobne podrške na regionalnoj i međunarodnoj ravni. Dvije države uspješno sarađuju u okviru NATO struktura, a Češka je od obnove nezavisnosti našoj državi pružala kontinuiranu podršku u kontekstu evropske integracije, kako na političkom tako i na ekspertskom nivou. Češka je dio „Grupe prijatelja Zapadnog Balkana“ i kroz ovu platformu nastoji da, politički i diplomatski, temu proširenja EU održi visoko na političkoj agendi u Briselu, pružajući uporedo političku i ekspertsku podršku regionu ZB i reformama u okviru evropske integracije.

Otvaranjem kancelarije Ambasade Crne Gore u Belgiji - u **Luksemburgu**, kompletiraće se rezidentno predstavljanje Crne Gore u državama Beneluksa. Ovim će se udovoljiti dugogodišnjim zahtjevima naše brojne iseljeničke zajednice u toj zemlji i omogućiti redovniji diplomatski kontakti sa luksemburškim vlastima na teme ekonomske, kulturne, razvojne i svake druge saradnje od obostranog interesa.

Uporedna praksa ukazuje na to da neposredno uoči i nakon pristupanja EU intenzitet i dinamika odnosa i djelovanja diplomatsko-konzularne mreže sa članicama EU ima prioritet u odnosu na sve ostale konsideracije, bile one političke, ekonomske ili druge. Pet godina nakon pristupanja Uniji, 2009. godine, 41% (15 od 36) estonskih ambasada nalazi se u članicama EU, što je približno Sloveniji gdje je taj odnos 43% (16 od 37).

Potrebno je, međutim, imati u vidu da značajno slovenačko institucionalno prisustvo izvan EU, na zapadnom Balkanu, nije motivisano isključivo njenim ekonomskim interesima već je rezultat političkih implicitnih očekivanja koja proizilaze iz članstva u Uniji, a koja se odnose na njenu podršku primjeni Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike u jugoistočnoj Evropi. Dodatnu potvrdu nalazimo i u činjenici da slovenačka politika razvojne pomoći u velikoj mjeri „prati“ ove političke ciljeve i usmjeravana je upravo u naš region, uključujući Crnu Goru.



Stoga, svako razmatranje i planiranje diplomatsko-konzularne mreže Crne Gore moralo bi da uključi očekivano aktivno sudjelovanje naše vanjske politike u formulisanju i primjeni Zajedničke vanjske i bezbjednosne politike Evropske unije.

U tom smislu, za Crnu Goru se izdvaja političko-geografsko područje Južno susjedstvo EU na kojem dolazi do svojevrsnog preklapanja užih, državnih interesa sa širim interesima Evropske unije.

Pored navedena tri nova rezidentna diplomatsko-konzularna predstavništva na području EU, do 2029, optimizacijom bi se težilo boljim efektima kroz nerezidentno predstavljanje, većim dijelom iz ambasada. Tu se, između ostalog, postavlja pitanje opravdanosti nastavka prakse nerezidentnog predstavljanja Crne Gore u Bjelorusiji i državama Centrale Azije isključivo iz jedne ambasade, kao i činjenice da su naše ambasade u Španiji, Francuskoj, Italiji i Grčkoj, državama sa izrazitim interesima na području južnog Mediterana, nerezidentno neaktivne na ovom području.

#### 3.4.2. Zajednička vanjska i bezbjednosna politika - Južno susjedstvo EU

U novembru ove godine navršilo se 30. godina od uspostavljanja tzv. Barselona procesa, euro-mediteranskog partnerstva Evropske unije i mediteranskih država južnog susjedstva. Uspostavljanje područja mira, stabilnosti, ekonomskog prosperiteta, pridržavanje demokratskih vrijednosti i ljudskih prava proklamovani su tada kao cilj Procesa. U međuvremenu, i sa svrhom da djeluju u istom pravcu, uspostavljeni su i: Evropska susjedska politika koja je uključila države Mediterana; Anna Lindh fondacija za dijalog među kulturama evro-mediteranske regije; kao i Unija za Mediteran, kao rezultat Pariskog samita za Mediteran.

Od početka Barselona procesa, EU je sa Alžirom, Egiptom, Izraelom, Jordanom, Libanom, Marokom, Palestinom i Tunisom zaključila sporazume o pridruživanju koji su unaprijedili trgovinsku integraciju, politički i tehnički dijalog, kao i kulturnu, ekonomsku, finansijsku i saradnju u dijelu socijalnih politika. Pored navedenih, dio evro-mediteranskog partnerstva su i Sirija i Libija, ukupno 10 država na južnim i istočnim obalama Mediterana.

Diplomatsko-konzularna mreža Crne Gore, države sjeveroistočnog Mediterana, zastupljena je na ovom području isključivo preko konzulata na čijem su čelu počasni konzuli i to u: Libanu, s počasnim konzulom u Bejrutu, i Izraelu, s počasnim konzulom u Tel Avivu. Od obnove nezavisnosti, imenovanje nerezidentnih ambasadora bilo je sporadično, isključivo u Egiptu, Izraelu i Palestini.

#### 3.5. Ključni aspekti djelovanja i perspektiva DK mreže izvan područja EU – nove prilike

Izvan EU konteksta koji će za Crnu Goru, kako u pretpristupnoj, tako i u postpristupnoj fazi, ostati ključni pravac vanjskopolitičkog djelovanja, otvara se mogućnost i potreba izraženije diversifikacije na geoekonomskom planu. U tom se smislu nameće potreba jačanja rezidentnog diplomatsko-konzularnog prisustva u državama Arapskog zaliva, Japanu, Indiji i na afričkom kontinentu. S obzirom na to da Egipat sublimira kontinentalne, mediteranske, bliskoistočne i



arapske dimenzije po pitanju unutrašnje i vanjske politike, rezidentno diplomatsko-konzularno predstavništvo u Kairu se nameće kao racionalno, imajući u vidu naša vanjskopolitička zalaganja i perspektivu ekonomske saradnje sa Egiptom. Rezidentnim predstavljanjem u Maroku, Izraelu, Palestini, kao i nerezidentnim prisustvom u Jordanu, Libanu, i ostalim državama Bliskog istoka, stvorile bi se pretpostavke za jačanje političkog dijaloga i saradnje Crne Gore sa značajnim dijelom južnog i istočnog Mediterana, do 2029. godine.

U nastojanju da diversifikuje svoju privrednu strukturu, **Kraljevina Saudijska Arabija** se posljednjih decenija uspješno integriše u svjetske ekonomske tokove, privlačeći značajne strane investicije, uključujući evropske. Istovremeno, saudijski državni i privatni investicioni fondovi u potrazi su za perspektivnim projektima i partnerstvima u oblastima energetske i saobraćajne infrastrukture, ugostiteljstva, trgovine, poljoprivrede i informatičke tehnologije. Kroz redovni politički dijalog Crne Gore sa Saudijskom Arabijom iznova se potvrđuje obostrani interes i namjera da se međusobno razumijevanje pretoči u konkretne oblike saradnje u turizmu, sportu, trgovini, kulturi i drugim oblastima od zajedničkog interesa. Obostrano je viđenje da bi otvaranjem ambasade u Rijadu, Crna Gora bila u prilici da u kontinuitetu i neposredno predstavlja potencijale za unapređenje ekonomske i ukupne saradnje između dvije države.

Crna Gora ima interes da ojača saradnju sa **Katarom**, posebno u oblastima turizma, ekonomije i investicija. Za saradnju u ovim oblastima već postoji sadržajna ugovorna baza, iz oblasti ekonomskih odnosa, turizma i vazdušnog saobraćaja, koju smo spremni dalje nadograđivati. Zainteresovani smo za dalje razgovore o uspostavljanju avio linije Podgorica – Doha, kao preduslova za jačanje ekonomskih veza, priliva investicija i dolaska turista iz Zalivskih zemalja. U projekcijama nadležnih resora, razmatra se i mogućnost da linija iz Katara pokriva cijeli region Arapskog poluostrva. Posebno cijenimo inicijative katarske strane koje su usmjerene na razvoj i realizaciju vrijednih turističkih infrastrukturnih projekata. Crnoj Gori bi značila podrška Katara u nekoliko ključnih oblasti, posebno imajući u vidu ekonomski potencijal Katara i strateške ciljeve Crne Gore: investiranje u infrastrukturu i turizam, energetska saradnja, jačanje trgovinske razmjene i obrazovanje i tehnologija, što bi mogao biti realan ishod ukoliko bi bili rezidentno prisutni u Kataru.

Rastuća ekonomska snaga učinila je **Indiju** vodećim akterom u južnoj Aziji. Sa Indijom razvijamo tradicionalno bliske odnose, u duhu obostranog uvažavanja i razumijevanja. Potencijali saradnje su brojni, te zajednički razmatramo definisanje novih sadržaja i formi saradnje, posebno u oblastima ekonomije, turizma i investicija. Visoko cijenimo uspostavljenju saradnju dvije države u okviru „Indijskog programa tehničke i ekonomske saradnje“. Radimo i na jačanju ugovorno - pravne osnove saradnje, posebno u oblastima nauke i obrazovanja, odnosno u razmjeni istraživača i eksperata i uspostavljanju zajedničkih naučno-istraživačkih centara. Pored jačanja saradnje u navedenim oblastima, otvaranje ambasade u Nju Delhiju omogućilo bi pristupačnost za podnošenje zahtjeva za izdavanje turističkih i radnih viza.



Sa bilateralnog i multilateralnog stanovišta, u interesu je Crne Gore da jača veze sa **Japanom**, posebno sa aspekta ekonomije, investicija, turizma i obrazovne i kulturne razmjene. Kroz vrijednu razvojnu pomoć u prethodnim godinama, kao i "Inicijativu za Zapadni Balkan", Japan podržava razvojne projekte u Crnoj Gori, a kompanija Daido metal jedan je od prvih stranih investitora u Crnoj Gori. Japan je potencijalno tržište sa aspekta turističkog prometa. Naše prisustvo u ovom dijelu svijeta, sa političkog, ekonomskog, kao i naučno-obrazovnog gledišta, donijelo bi višestruke koristi za Crnu Goru, za šta je neophodno i stalno diplomatsko-konzularno prisustvo.

Crna Gora i **Izrael** kontinuirano razvijaju sadržajne odnose i stabilne veze, koje rezultiraju redovnim političkim dijalogom i saradnjom. Obostrani je interes dalje učvršćivanje međudržavnih veza i valorizacija postojećih potencijala, posebno u oblastima turizma, ekonomije i investicija, kao i u oblastima energetike, poljoprivrede, digitalizacije, infrastrukture i zdravstva. Uspostavljanjem rezidentnog diplomatsko-konzularnog predstavništva u Izraelu Crna Gora bi bila u mogućnosti da kvalitetnije promoviše prilike za investicije, turističku ponudu na važnom i rastućem tržištu i trgovinsku razmjenu.

**Maroko** je važan partner Evropske unije i država od značaja za razvoj južnog Mediterana. Njegova uloga u bezbjednosnim, trgovinskim i migracionim tokovima čini ga nezaobilaznim akterom u širem kontekstu evropske i afričke saradnje. Crna Gora i Maroko, kao mediteranske zemlje, u kontinuitetu njeguju odnose u duhu međusobnog razumijevanja i otvorenosti, pa je više puta isticana potreba njihovog daljeg unapređenja. Maroko je najintegrisanija zemlja južnog susjedstva EU, sa statusom „naprednog partnera“ u okviru evropske politike Južnog susjedstva. Zahvaljujući predvidivoj političkoj strukturi i rastućoj ekonomiji, Maroko je postao regionalni lider u sektorima kao što su automobilska industrija, aeronautika i obnovljivi izvori energije. Maroko je domaćin brojnih međunarodnih foruma, te je pristuan potencijal za otvaranje vrata crnogorskim kompanijama i institucijama za umrežavanje i saradnju. Takođe, Maroko je primjer uspješne tranzicije ka „zelenoj“ ekonomiji, posebno u oblasti solarne i vjetroenergije.

**Južnoafrička Republika** zauzima respektabilno mjesto u međunarodnim odnosima i čini važnog međunarodnog aktera, promovišući Afrički kontinet, multilateralizam, kao i ljudska prava i slobode. Jedina je afrička država članica G20. Prema klasifikaciji Svjetske banke, JAR je u rangu zemalja sa srednjim prihodima po glavi stanovnika, sa značajnim rezervama sirovina, dobro razvijenim finansijskim, energetske i saobraćajnim sektorima. JAR predstavlja industrijski najrazvijeniju zemlju afričkog kontinenta. Razvijena saobraćajna infrastruktura, vitalna ekonomija i strateška lokacija čine je vratima Afrike i čvorištem regionalne, ali interkontinentalne trgovine. U nestabilnom, konfliktima prožetom i bezbjednosno rizičnom kontekstu Afrike, Južnoafričku Republiku karakteriše i stabilno političko okruženje. Južnoafrička strana je posebno zainteresovana za jačanje saradnje u oblastima ekonomije, turizma i kulture, što je i naš interes. Imajući u vidu potrebu jačanja prisustva na afričkom kontinentu, kao i disperzije diplomatskog predstavljanja, sasvim je opravdano planirati otvaranje Ambasade Crne Gore u Južnoafričkoj Republici, u kojoj je akreditovano više od 135 ambasada i generalnih



konzulata, među kojima oko 20 država članica EU, iz regiona rezidentno prisutne Srbija i Hrvatska.

**Kenija** je jedna od ekonomski najrazvijenijih država podsaharske Afrike i sjedište je dvije agencije Ujedinjenih nacija – UN Programa za životnu sredinu (UNEP) i UN Programa za naselja (UN-Habitat), što Keniju čini važnim centrom multilateralne saradnje na afričkom kontinentu. Imajući u vidu relativnu stabilnost demokratskog političkog sistema i razvojne potencijale, te geografski položaj i saobraćajnu povezanost sa ostatkom istočne Afrike i razvijene pomorske veze sa Evropom, rezidentno diplomatsko-konzularno predstavništvo u Keniji bi otvorilo prilike za uspostavljanje ekonomske saradnje i saobraćajnog povezivanja.

Otvaranjem Ambasade Crne Gore u **Palestini**, stvoriće se uslovi za unapređenje političkog dijaloga sa palestinskom vlasti u cilju podrške za primjenu mirovnih inicijativa za palestinsku državu kroz saradnju sa vladinim i strukturama civilnog društva. Ambasada će omogućiti koordinaciju potencijalnih projekata razvojne pomoći sa lokalnim vlastima kao i sa drugim bilateralnim i multilateralnim pružaocima razvojne i humanitarne podrške, u skladu sa državnim i EU principima i ciljevima u ovoj oblasti.

| Planska procjena moguceg otvaranja rezidentnih DK predstavništava do 2029. |                             |                                        |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|----------------------------------------|
| 2026.                                                                      | 42. Ambasada u K.S. Arabiji | 43. Kancelarija u Luksemburgu          |
|                                                                            | 44. Ambasada u Slovačkoj    | 45. Ambasada u Češkoj                  |
|                                                                            | 46. Ambasada u Japanu       | 47. Ambasada u Kataru                  |
|                                                                            |                             |                                        |
| 2027.                                                                      | 48. Ambasada u Egiptu       | 49. Ambasada u Indiji                  |
|                                                                            |                             | 50. Ambasada u Keniji                  |
|                                                                            |                             |                                        |
| 2028.                                                                      | 51. Ambasada u Estoniji     | 52. Ambasada u Južnoafričkoj Republici |
|                                                                            |                             |                                        |
| 2029.                                                                      | 53. Ambasada u Izraelu      | 54. Ambasada u Palestini               |
|                                                                            | 55. Ambasada u Maroku       |                                        |

Navedena obrazloženja i dinamika za uspostavljanje rezidentnih diplomatsko konzularnih predstavništava do 2029. godine zasnovani su na navedenim kriterijumima i vanjskopolitičkim procjenama Ministarstva vanjskih poslova i Fiskalnoj strategiji 2024 – 2027. U konačnom, naredna iteracija fiskalne strategije će odrediti finansijsku održivost ove projekcije i uticati na dinamiku njene realizacije.

### 3.6. Nerezidentno predstavljanje – nova perspektiva za jačanje djelovanja MVP

Prema Zakonu o vanjskim poslovima ambasador na nerezidentnoj osnovi može biti akreditovan u jednoj ili više država u kojima Crna Gora nema diplomatsko predstavništvo. Za ambasadora na nerezidentnoj osnovi može biti postavljen ambasador Crne Gore sa sjedištem u trećoj državi



ili ambasador u MVP koji, po potrebi i u skladu sa instrukcijama ministra vanjskih poslova, boravi u državi koja je dala akreditaciju.

Od obnove nezavisnosti, mogućnost da ima zastupanje na najvišem, ambadorskom diplomatskom nivou u drugoj državi, bez rezidentnog diplomatskog prisustva, Crna Gora je pretežno koristila na evropskom i evroazijskom prostoru gdje je, u kontinuitetu, imala više od 50% nerezidentnih predstavnika, što, ukoliko se imaju u vidu deklarirani ciljevi političkog i ekonomskog povezivanja, odgovara ostvarenim rezultatima na planu, s jedne strane, evropske integracije i, s druge, privlačenja stranih investicija i turističkog prometa.

Otvaranjem prve i do ove godine jedine ambasade Crne Gore na Bliskom istoku, sa sjedištem u Abu Dabiju, nastojalo se podržati diverzifikaciju ekonomskih tokova privlačenjem investicija iz zalivskih država. Međutim, zbog kompleksnosti odnosa u ovom regionu, nerezidentno predstavljanje iz ambasade u Abu Dabiju je u proteklom periodu dalo ograničene rezultate.

U protekloj deceniji oko 80% nerezidentnih ambasadora tu je funkciju obavljalo iz druge države rezidentnog predstavljanja. U slučaju ambasadora u SAD, Argentini, Austriji, Poljskoj, Italiji, Francuskoj, UAE, UK, Turskoj, Rusiji, Švajcarskoj i Ukrajini, to je značilo dodatnu akreditaciju u više od jedne države na nerezidentnoj osnovi. Ukoliko imamo u vidu da su u Vašingtonu, Rimu, Parizu, Londonu i Beču sjedišta važnih multilateralnih organizacija, ovo je značilo omnipredstavljanje koje podrazumjeva određene kapacitete u diplomatsko-konzularnom predstavništvu, Ministarstvu vanjskih poslova i ostalim resorima.

Od 172 države sa kojima Crna Gora ima uspostavljene diplomatske odnose, u više od 40 država smo prisutni posredstvom nerezidentnog predstavljanja na ambadorskom nivou. U proteklom periodu svega oko 20% država smo pokrivali sa nerezidentnim ambasadorom u Ministarstvu, dok su preostali bili nerezidentno akreditovani iz treće države. Iz Ministarstva smo bili predstavljeni u nordijskim državama, Egiptu, Indiji, Japanu, Tajlandu, Izraelu, Južnoafričkoj Republici, Australiji, Novom Zelandu, Palestini, Etiopiji, Afričkoj uniji, Danskoj i Norveškoj.

Države koje pratimo preko nerezidentnog ambasadora sa sjedištem u trećoj državi su: Andora, Monako i Portugal – iz Pariza; Azerbejdžan i Iran – iz Ankare; Bahrein, Katar, Kuvajt i Saudijska Arabija – iz Abu Dabija; Bjelorusija, Kazahstan, Kirgistan i Uzbekistan – iz Moskve; Brazil, Čile i Urugvaj – iz Buenos Ajresa; Češka i Slovačka – iz Beča; Estonija, Letonija i Litvanija – iz Varšave; Gruzija i Jermenija – iz Kijeva; Indonezija i R. Koreja – iz Pekinga; Irska i Island – iz Londona; Kanada i Meksiko – iz Vašingtona; Kostarika i Kuba – iz Njujorka; Kipar – iz Atine; Luksemburg – iz Brisela; Malta i San Marino – iz Rima; Moldavija – iz Bukurešta i Lihtenštajn – iz Berna.

Iako je dosadašnji pristup dao očekivane rezultate, izmijenjene geopolitičke prilike kao i planirano širenje diplomatsko-konzularne mreže do 2029. godine, upućuju na neophodnost da se navedene promjene odraze i na ovaj segment diplomatsko-konzularne mreže.



Pored toga, nova se perspektiva nameće iz potrebe MVP da racionalno upravlja ograničenim resursima, kombinovanjem angažmana u Ministarstvu sa istovremenim angažmanom u diplomatsko-konzularnoj mreži. U ovom smislu, koncept nerezidentnog predstavljanja pruža jedinstvene prilike, posebno korisne za relativno male diplomatije. Rad i rezultati nerezidentnih ambasadora Crne Gore iz MVP bili bi, pored predstavljanja u jednoj ili više država ili organizacija akreditacije, podjednako u funkciji jačanja horizontalne koordinacije vanjskih poslova, po pravilu u regionalnom kontekstu. Tako bi, primjera radi, ambasador akreditovan nerezidentno iz MVP, u jednoj ili više država Južnog susjedstva EU, istovremeno, pratio teme i predlagao politike regionalnog karaktera i one koje se tiču saradnje sa EU.

Značaj nerezidentnog diplomatskog predstavljanja posebno dolazi do izražaja u kontekstu multilateralne saradnje na regionalnom i globalnom planu i adekvatne zastupljenosti Crne Gore u organizacijama i tijelima putem kandidovanja za učešće u radu političkih i stručnih upravljačkih tijela. Aktuelne i planirane kandidature Crne Gore za Savjet bezbjednosti UN, Ekonomsko-socijalni savjet UN, Savjet za ljudska prava UN, Izvršni odbor UN žene, Izvršni odbor UNICEF-a i Komisiju za izgradnju mira UN, biće uspješne u mjeri u kojoj za svoja zalaganja na svjetskoj sceni obezbijedimo političku prohodnost kroz efikasne i pravovreme mehanizme diplomatskog djelovanja.

Da bi zaživio kao uspješan, ovaj bi pristup, sa organizacionog, kadrovskog i finansijskog aspekta, morao da bude uspostavljen i uklopljen u postojeću organizacionu strukturu MVP kroz programsko budžetiranje, sistematizaciju radnih mjesta i druge zakonske i podzakonske propise.

U nastavku je pregled mogućih rješenja za optimizaciju diplomatsko-konzularne mreže do 2029. godine u odnosu na nerezidentno predstavljanje po regionima.

**Južno susjedstvo EU** – Sa dva rezidentna diplomatsko-konzularna predstavništva u regionu Južnog susjedstva EU, do 2029, Crna Gora će uspostaviti i svoja prva predstavništva na afričkom kontinentu. Kao kandidatkinja za pristupanje EU i sa ambicijom da ovaj proces okonča u naredne tri godine, Ambasador Crne Gore u Jordanu i Alžiru, nerezidentno iz MVP, ujedno bi pratio/predlagao sve aspekte (horizontalno) bilateralnih i multilateralnih odnosa sa državama, regionalno (Arapska liga, Afrička unija), kao i u domenu EU politika i inicijativa, uključujući Zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku.

| Nerezidentno predstavljanje u državama Južnog susjedstva EU do 2029. |              |
|----------------------------------------------------------------------|--------------|
| Iz sjedišta                                                          | Nerezidentno |
| Egipat                                                               | 1. Palestina |
| Maroko                                                               | 2. Tunis     |
| MVP                                                                  | 3. Jordan    |
|                                                                      | 4. Alžir     |
| Grčka                                                                | 5. Liban     |
| Turska                                                               | 6. Sirija    |



**Evroazija i južni Kavkaz** – Države južnog Kavkaza i Centralne Azije uspostavljaju sa jugoistočnom Evropom dinamične političke, trgovinske, energetske, kulturne i druge oblike saradnje, na temelju vjekovnih trgovinskih puteva i veza. Razumijevanje savremenih kretanja u ovim regionima zahtijeva i odgovarajuće prilagođavanje u diplomatsko-konzularnom predstavljanju. Ambasador Crne Gore u Kazahstanu i Uzbekistanu, nerezidentno iz MVP, ujedno bi pratio/predlagao aspekte (horizontalno) bilateralnih i multilateralnih odnosa sa pojedinačnim državama i regioninima, kao i u domenu EU politika i inicijativa, uključujući Zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku.

| Nerezidentno predstavljanje u Evroaziji i južnom Kavkazu do 2029. |                 |
|-------------------------------------------------------------------|-----------------|
| Iz sjedišta                                                       | Nerezidentno    |
| MVP                                                               | 7. Kazahstan    |
|                                                                   | 8. Uzbekistan   |
| Bugarska                                                          | 9. Jermenija    |
| Rumunija                                                          | 10. Gruzija     |
| Turska                                                            | 11. Azerbejdžan |

**Bliski istok i južna Azija** – Sa tri rezidentna diplomatsko-konzularna predstavništva u regionu Zaliva do 2029. godine, stvoriće se optimalni uslovi za nerezidentno diplomatsko-konzularno djelovanje na širem području Bliskog istoka i južne Azije. Planirano otvaranje ambasade Crne Gore u Kataru, omogućiće konzistentno djelovanje naše diplomatsko-konzularne mreže u Pakistanu i Bahreinu, nerezidentnim prisustvom iz Dohe. Ambasada u Rijadu bi nerezidentno radila u Kuvajtu i Omanu. Ambasada u Abu Dabiju bi nastavila da nerezidentno radi u Bahreinu. Ambasador Crne Gore u Iraku, nerezidentno iz MVP, ujedno bi pratio/predlagao sve aspekte (horizontalno) bilateralnih i multilateralnih odnosa sa pojedinačnim državama i regionima (GCC, IMEC) kao i u domenu EU politika i inicijativa, uključujući Zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku.

| Nerezidentno predstavljanje u Bliskom istoku i Aziji do 2029. |               |
|---------------------------------------------------------------|---------------|
| Iz sjedišta                                                   | Nerezidentno  |
| UAE                                                           | 12. Bahrein   |
| MVP                                                           | 13. Irak      |
| Katar                                                         | 14. Bahrein   |
|                                                               | 15. Pakistan  |
| K.S. Arabija                                                  | 16. Oman      |
|                                                               | 17. Kuvajt    |
| Indija                                                        | 18. Bangladeš |
|                                                               | 19. Šri Lanka |
| Japan                                                         | 20. R. Koreja |



**Sjeverna i Južna Amerika** – Ambasador Crne Gore u Kanadi, nerezidentno iz MVP, ujedno bi pratio/predlagao aspekte (horizontalno) bilateralnih i multilateralnih odnosa sa pojedinačnim državama i regionima (Organizacija američkih država) kao i u domenu EU politika i inicijativa, uključujući Zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku.

| Nerezidentno predstavljanje u Sjevernoj i Južnoj Americi do 2029. |              |
|-------------------------------------------------------------------|--------------|
| Iz sjedišta                                                       | Nerezidentno |
| Misija UN Njujork                                                 | 21. Meksiko  |
| MVP                                                               | 22. Kanada   |
| Argentina                                                         | 23. Brazil   |
|                                                                   | 24. Urugvaj  |
|                                                                   | 25. Čile     |

**Evropa** – U evropskom okviru, nerezidentno predstavljanje će ostati najzastupljenije u nordijsko-baltičkom regionu. Sa planiranim otvaranjem ambasade u Estoniji do 2029. godine, Crna Gora će unaprijediti rezidentnu zastupljenost u ovom regionu, jačajući istovremeno prilike za nerezidentno predstavljanje. Ambasador Crne Gore na Kipru, nerezidentno iz MVP, ujedno bi pratio/predlagao aspekte (horizontalno) bilateralnih i multilateralnih odnosa sa pojedinačnim državama i regionom (UzM, MED9) kao i u domenu EU politika i inicijativa, uključujući Zajedničku vanjsku i bezbjednosnu politiku.

| Nerezidentno predstavljanje u Evropi do 2029. |                 |
|-----------------------------------------------|-----------------|
| Iz sjedišta                                   | Nerezidentno    |
| Danska                                        | 26. Island      |
|                                               | 27. Norveška    |
|                                               | 28. Švedska     |
| Estonija                                      | 29. Finska      |
|                                               | 30. Letonija    |
|                                               | 31. Litvanija   |
| Francuska                                     | 32. Monako      |
|                                               | 33. Andora      |
| MVP                                           | 34. Portugal    |
| Italija                                       | 35. San Marino  |
|                                               | 36. Malta       |
| Švajcarska                                    | 37. Lihtenštajn |
| MVP                                           | 38. Kipar       |
| Rumunija                                      | 39. Moldavija   |
| Poljska                                       | 40. Bjelorusija |
| Nizozemska                                    | 41. Irska       |



**Podsaharska Afrika** – Sa dva rezidentna diplomatsko-konzularna predstavništva u podsaharskoj Africi do 2029, Crna Gora bi imala mogućnost da putem nerezidentnog predstavljanja bude zastupljena u istočnom i jugoistočnom dijelu kontinenta. Pored očekivanih efekata iz redovnih političkih odnosa i uspostavljanja bilateralne ugovorne osnove, dobila bi se prilika za sadržajnu saradnju na multilateralnom planu.

| Nerezidentno predstavljanje u podsaharskoj Africi do 2029. |               |
|------------------------------------------------------------|---------------|
| Iz sjedišta                                                | Nerezidentno  |
| Kenija                                                     | 42. Tanzanija |
|                                                            | 43. Etiopija  |
| Južnoafrička Republika                                     | 44. Bocvana   |
|                                                            | 45. Namibija  |

Optimizacijom diplomatsko-konzularne mreže do 2029. godine, planirano je da Crna Gora ima nerezidentno predstavljanje u 45 država Evrope, Afrike, Azije, Južne i Sjeverne Amerike.

Sa ukupno 6 do 8 ambasadora koji bi bilateralno djelovali nerezidentno, iz Podgorice, Ministarstvo bi istovremeno bilo u prilici da ublaži negativne efekte organizacione strukture koja ne pogoduje tematskom ukrštanju politika između rigidno definisanih nadležnosti generalnih direktorata.

Nakon 2029, na osnovu procjene efekata nerezidentnog predstavljanja, ukazaće se eventualna potreba za širenje nerezidentnog predstavljanja na jugoistočnu Aziju, podsaharsku Afriku i Australiju.

### 3.7. Počasni konzuli – naprednom integracijom do promocije, investicija i trgovine

Postavljanje, uslovi, dužnosti, opseg poslova i opoziv počasnih konzula propisani su Zakonom o vanjskim poslovima. Interese Crne Gore danas u svijetu zastupa 60 počasnih konzula u 48 zemalja (Albanija, Austrija, Azerbejdžan, Belgija, Brazil, Bugarska, Čile, Dominikanska Republika, Filipini, Gruzija, Gvatemala, Hrvatska, Indija, Italija, Izrael, Japan, Jermenija, Jordan, Južnoafrička Republika, Kanada, Kipar, Kirgiska Republika, Kongo, Kosovo, Letonija, Liban, Litvanija, Malta, Moldavija, Monako, Novi Zeland, Njemačka, Panama, Paragvaj, Peru, Poljska, Portugal, Rumunija, SAD, Sjeverna Makedonija, Slovačka, Slovenija, Španija, Tajland, Turska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Ukrajina, Urugvaj).

U susjednim državama postavljeni su počasni konzuli u Albaniji, Hrvatskoj i Kosovu, dok Crna Gora, od obnove nezavisnosti, nije imala počasne konzule u Bosni i Hercegovini i Srbiji. Na području EU, od 27 država članica imamo počasne konzule u 16 država. Od preostalih 11, u 6 država Crna Gora danas nema ni rezidentno diplomatsko-konzularno predstavništvo (Švedska, Finska, Estonija, Irska, Češka i Luksemburg).



Dosadašnja praksa pokazuje da je osnovna motivacija za postavljanje počasnih konzula, odnosno otvaranje konzulata na čelu sa počasnim konzulom, bila unapređenje ekonomske saradnje, jačanje kulturne razmjene i promocija Crne Gore kao turističke i investicione destinacije. Ipak, postoji prostor da se ova uloga dodatno osnaži kroz sistematičniju saradnju s našim javnim i privatnim sektorom, na državnom i lokalnom nivou. Privredno-poslovna udruženja, turističke organizacije, kulturne institucije i drugi zainteresovani akteri mogli bi imati veće koristi od znanja i kontakata koje počasni konzuli posjeduju u svojim sredinama.

U praksi se pokazalo da rezultati konzulata u dobroj mjeri zavise od individualnog angažmana i kapaciteta počasnog konzula. Zbog toga se ukazuje potreba za daljim unapređivanjem procesa procjene kandidata i jačanjem institucionalne podrške njihovom radu. Na taj način, mreža počasnih konzula može biti još efikasniji instrument u predstavljanju Crne Gore, posebno u kontekstu raspoloživih resursa i opredjeljenja da se jača međunarodna saradnja.

Tokom protekle dvije decenije značaj postojanja počasnih konzula u okviru diplomatsko-konzularne mreže bio je posebno izražen u vanrednim situacijama uzrokovanim prirodnim katastrofama, pandemijom ili ratnim stanjem, odnosno, kada su bili u mogućnosti da našim državljanima pruže pomoć, neposredno i posredovanjem kod lokalnih ili državnih vlasti, prilikom evakuacije, izdavanja isprava, prevoza i na druge načine.

Sa dugogodišnjim trendom ustupanja sve šireg opsega konzularnih usluga privatnom sektoru, poslovi promocije državnog brenda, trgovine, investicija, turizma, saradnje u oblasti kulture i obrazovanja i saradnje sa dijasporom, nepovratno su preuzeli primat u konzularnom predstavljanju, sudeći prema iskustvima i praksi drugih diplomatsko-konzularnih službi. Ovakvom je trendu posljednjih dvadeset godina doprinio i razvoj informatičkih tehnologija i digitalizacija kojima su „suvereni“ državni poslovi izdavanja viza, izdavanja dokumenata iz matičnih registara, potvrda o prebivalištu i sl, znatno ubrzani i u velikoj mjeri izmješteni sa šaltera na umrežene servere i lične „pametne“ uređaje.

Najvredniji doprinos počasnih konzula uspješnoj diplomatsko-konzularnoj mreži Crne Gore u narednim godinama ostaće u domenu promocije i povezivanja naših privrednih, investicionih, turističkih i potencijala u oblasti kulture sa državnim, regionalnim i lokalnim strukturama u inostranstvu, uključujući javna i privatna partnerstva sa akademskim zajednicama i nevladinim sektorom. Ove ambicije je moguće ostvariti ukoliko počasni konzuli budu bolje integrisani u diplomatsko-konzularnu mrežu. To treba sprovoditi prilagođavanjem organizacione strukture Ministarstva vanjskih poslova na način da poslovi počasnih konzula budu i formalno prepoznati kao višedimenzionalni, s rasponom od ekonomske i kulturne diplomatije, konzularnih usluga i informisanja inostrane javnosti, do saradnje sa dijasporom. Time bi Ministarstvo bilo u mogućnosti da u okviru Vlade, pristupom „cijela Vlada“, ponudi jedinstvenu platformu sa konzistentnim i pravovremenim tokom informacija, inicijativa i ideja korisnih diplomatskoj mreži. Platforma bi se stavila na raspolaganje i podršku zainteresovanim subjektima iz javnog i privatnog sektora, poput ministarstava za turizam, kulturu, ekonomiju, agencije za investicije,



državne i lokalnih turističkih organizacija, privredne komore i lokalnih samouprava, pod upravljanjem i u funkciji vanjskih poslova i politike Crne Gore.

Bolje integrisana i funkcionalnija mreža počasnih konzula bi, vremenom, kao takva, privukla i više kvalitetnih kandidata za obavljanje ove funkcije. Činjenica da od obnove nezavisnosti nismo imali interesovanje odgovarajućih kandidata iz, primjera radi, nordijskih država, i da nemamo počasne konzule u drugim, ekonomski značajnim evropskim državama i regijama poput sjeverne Italije, Francuske, pojedinim državama Beneluksa i Bavarskoj, ukazuje na to da unapređenje mreže počasnih konzula, u narednom periodu, ne bi trebalo isključivo tretirati kroz njeno uvećanje.

Na osnovu dosadašnjih iskustava, analize učinkovitosti konzulata na čelu sa počasnim konzulima, vanjskopolitičkih prioriteta i daljih ambicija jačanja prisutnosti Crne Gore u svijetu, širenje mreže počasnih konzula Crne Gore nameće se kao svrsishodno, oportuno i nužno. Vjerujemo da bi pri širenju mreže počasnih konzula primat trebalo dati otvaranju konzulata na čelu sa počasnim konzulima u onim zemljama (kontinentima) u kojima do sada Crna Gora nije zastupljena. Jednako važno cijenimo i jačanje prisutnosti u zemljama sa dužom tradicijom odnosa sa Crnom Gorom, zemljama sa kojima imamo značajnu ekonomsku saradnju, kao i zemljama u kojima imamo brojnu dijasporu.

## Evropa

U perspektivi, potrebno je razmatrati mogućnost imenovanja počasnog konzula Crne Gore u **Knjaževini Andori**, sa dominantnim ciljem promocije ekonomsko-turističke saradnje; U Marseju ili Lionu, kao važnim ekonomskim i kulturnim centrima u **Francuskoj**, eventualno i ponovno otvaranje konzulata u Lionu, kao i otvaranje konzulata u Normandiji (Kaen ili Ruan), i jednoj od dvije metropole na jugu Francuske, Tuluzu ili Bordou; S obzirom na brojnu dijasporu i važnu ulogu zemlje u međunarodnim organizacijama, počasni konzuli u Cirihi i Ženevi bi afirmisali Crnu Goru i njene interese u **Švajcarskoj**.

## Srednja i Južna Amerika

Kako je već uspostavljena prisutnost u Urugvaju, Brazilu, Čile-u, Paragvaju i Peruu, zbog brojnosti dijaspore kao i jačanja veza i ekonomske saradnje, cijenimo oportunističkim proširenje pokrivenosti u **Argentini**, gdje je i najveći broj naših iseljenika.

## Azija

Imajući u vidu da **Kazahstan** predstavlja značajno emitivno tržište za crnogorski turizam, kao i obavezu ukidanja privremenog bezviznog režima za ovu zemlju, imenovanje počasnog konzula u Almatiju ili Astani bi omogućilo bolje povezivanje Crne Gore ne samo sa ovom zemljom već i cijelim centralnoazijskim regionom; Kako u **Indoneziji** Crna Gora nema svoje DKP, kroz postavljanje počasnog konzula u ovoj zemlji bi se ostvarilo prisustvo u ovom dijelu jugoistočne Azije; S obzirom da je **Singapur** ključno finansijsko i poslovno središte Azije, imenovanje



počasnog konzula bi pomoglo unaprijeđenju ekonomskih veza i promociji crnogorskih investicionih mogućnosti; Takođe, razmotriti i eventualno imenovanje počasnog konzula u **Koreji**. Obzirom na potrebe Crne Gore kao turističke destinacije, otvaranje Konzulata na čelu sa počasnim konzulom u **Bangladešu/Nepalu/Pakistanu** bi bilo korisno sa stanovišta lakše i sigurnije radne migracije.

### **Afrika**

S obzirom na intenciju povećanja vidljivosti i prisutnosti Crne Gore na afričkom kontinentu, u narednom periodu smatramo važnim imenovanje počasnih konzula u **Egiptu, Nigeriji, Etiopiji, Keniji i Maroku**.

### **Okeanija**

S obzirom na ne toliko brojnu, ali prisutnu dijasporu, te nepostojanje DKP-a Crne Gore u **Australiji**, gradovi poput Sidneja ili Melburna bili bi poželjni za otvaranje konzulata Crne Gore na čelu sa počasnim konzulom.

### **PREDLOG ZAKLJUČKA:**

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj \_\_\_\_\_ 2025. godine, razmotrila i usvojila Informaciju o optimizaciji diplomatsko – konzularne mreže za period 2026 – 2029. godine.